

Forum mladih o rodnoj ravnopravnosti

Izveštaj o
preporukama

Decembar 2022

**Forum
mladih
o rodnoj
ravnopravnosti**

1. Rezime

Ovo je kratka verzija punog konačnog izveštaja Foruma mladih Kosova o rodnoj ravnopravnosti, koji je dostupan u Aneksu 1.

Forum mladih o rodnoj ravnopravnosti bio je deo projekta Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) na Kosovu¹ Razvoj mladih, rodne norme i ljudska bezbednost na Kosovu (2021-2022), koji je imao za cilj da osnaži mlade ljude kao pokretače rodne ravnopravnosti, razvoja i pozitivan mir, i da podrži inovativne i transformacione razvojne odgovore predvođene mladima na uticaj rodni normi i stereotipa. Unapređivanjem platformi, kapaciteta i alata za mlade ljude da vode u rešavanju teme rodne nejednakosti i da iznesu svoje perspektive i rešenja, inicijativa je imala pozitivan uticaj na građansko angažovanje i učešće mladih žena i muškaraca u javnosti života Kosova. U tom cilju, UNDP je saradivao sa Kosovskim centrom za rodne studije (KGSC) da organizuje Forum mladih o rodnoj ravnopravnosti. Forum je okupio 72 učesnika (44 žene) sa Kosova, starosti između 18 i 29 godina i različitog porekla, koji su bili posvećeni borbi protiv rodne nejednakosti. Učesnici su pažljivo odabrani kako bi predstavljali različitost zajednica, roda, opština i društvenog porekla. Sastali su se 20-21 avgusta, 26-27 avgusta i 03-04 septembra.

Učesnici su izradili preporuke inspirisane opštim pitanjem: **„Koji su glavni izazovi i mogućnosti u postizanju rodne ravnopravnosti na Kosovu iz perspektive mladih, i kako da li nas zainteresovane strane mogu podržati da se uhvatimo u koštac sa njima?“**

---

¹ Kosovo se spominje u kontekstu Rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 (1999)

Organizovan po modelu deliberativne demokratije, tokom tri vikenda Forum mladih je saslušao panele stručnjaka i zainteresovanih strana o:

- „Rodna ravnopravnost na Kosovu: Izazovi i mogućnosti“
- „Rodne norme i stereotipi“
- „Rodna ravnopravnost i obrazovanje“
- „Rodna ravnopravnost i (ne)zapošljavanje“
- „Zagovaranje rodne ravnopravnosti, prava i politike“
- „Rodna ravnopravnost, mediji i institucije“.

Usledilo je individualno razmišljanje i grupno istraživanje onoga što je rečeno i kako je to shvaćeno. Učesnici su identifikovali šest ključnih tema i razvili tri konkretne preporuke za svaku. Konačno, u fazi donošenja odluka na događaju učesnici su glasali o tim preporukama. Rezultati glasanja u nastavku pokazuju nivo podrške za svaku od preporuka.

Kada im se pruži prilika da uče sa izbalansiranim informacijama, zajedno razgovaraju o pitanjima na bezbedan način i debatuju sa ljudima iz različitih sredina, mladi ljudi mogu da razviju rešenja za neka od najhitnijih problema u društvu sa zdravim preporukama o putu napred. Preporuke foruma mladih bi stoga trebalo pažljivo da budu razmotrene od strane ključnih aktera, kao i od strane svih onih koji veruju u rodnu ravnopravnost i ženska prava i izgradnju Kosova u kome žene i muškarci imaju iste mogućnosti, prava i obaveze.

Preporuke Forumu mladih stoga trebaju pažljivo razmotriti zainteresovane strane, kao i svako ko veruje u rodnu ravnopravnost i ženska prava i izgradnju Kosova u kome žene i muškarci imaju iste mogućnosti, prava i obaveze.

1. Radna Grupa za seksualno uznemiravanje

Preporuka 1a

Obezbeđivanje funkcionalnih i dostupnih obrazaca za prijavu seksualnih zločina

78.6%

ukupne podrške
(podrška, snažna podrška)

Preporuka 1b

Uspostavljanje javnog registra za seksualne prestupnike

62.5%

ukupne podrške

Preporuka 1c

Obezbeđivanje obuke odgovornih u institucijama za borbu protiv seksualnih zločina

62.1%

ukupne podrške

2. Radna grupa za obrazovanje

Preporuka 2a

**Unapređivanje
kvaliteta u obrazovanju**

64.9%
ukupne podrške

Preporuka 2b

**Obezbeđivanje sigurnosti
školama**

59.6%
ukupne podrške

Preporuka 2c

**Obezbeđivanje inkluzivnog
obrazovanja na svim nivoima**

56.1%
ukupne podrške

3. Radna grupa za zapošljavanje i digitalizaciju

Preporuka 3a

**Preduzimanje radnji koje
garantuju meritokratiju i
integritet**

47.4%

ukupne podrške

Preporuka 3b

**Oснаživanje regionalnih biroa za
zapošljavanje i uspostavljanje
centara za karijernu orijentaciju**

54.4%

ukupne podrške

Preporuka 3c

**Uspostavljanje integrisane plat-
forme za zapošljavanje na celom
Kosovu „e-punšimi“
("e-zapošljavanje")**

57.9%

ukupne podrške

4. Radna grupa za zdravstvo

Preporuka 4a

**Obezbeđivanje neophodne
infrastrukture za osobe koje žive
sa invaliditetom**

52.6%
ukupne podrške

Preporuka 4b

**Organizovanje kampanja podizanja
svesti o seksualnom i
reproduktivnom zdravlju za učenike
6-12 razreda**

50.9%
ukupne podrške

Preporuka 4c

**Rešavanje pitanja diskriminacije
na osnovu roda, etničke
pripadnosti, religije i
seksualnosti**

54.5%
ukupne podrške

5. Radna grupa za medije

Preporuka 5a

Uključivanje medijskog obrazovanja kao izbornog predmeta u preduniverzitetsko obrazovanje

56.1%
ukupne podrške

Preporuka 5b

Funkcionalizovanje adekvatnih obrazovnih programa za decu i adolescente

49.1%
ukupne podrške

Preporuka 5c

Obezbeđivanje inkluzivnosti u školskim udžbenicima

52.6%
ukupne podrške

6. Radna grupa za bezbednost (u školi, na radnom mestu, porodici, medijima)

Preporuka 6a

Osnivanje nezavisnih saveta za bezbednost u školama

66.7%

ukupne podrške

Preporuka 6b

Uključivanje rodne perspektive u mehanizme praćenja i regulisanja medija

73.7%

ukupne podrške

Preporuka 6c

Sprovođenje rodnog budžetiranja u formalnim odlukama o budžetu

70.2%

ukupne podrške

Najvišu ocenu dobila je preporuka za funkcionalizaciju obrazaca za prijavu seksualnih zločina, sa 78,6% glasova koji su snažno podržavaju (snažne pristalice) i podržavaju (pristalice).

Preporuke će biti predstavljene zainteresovanim stranama na javnom događaju u decembru 2022. godine, a panel mladih od šesnaest članova će pratiti njihovu implementaciju. Reakcije i akcije preduzete od strane zainteresovanih strana će takođe biti praćene i nadgledane redovnim sastancima između panela mladih i relevantnih institucija, uz posredovanje UNDP-a na Kosovu i Kosovskog centra za rodne studije.

2. Stavovi učesnika o Forumu mladih o rodnoj ravnopravnosti

2.1. Rezultati ankete

(41 učesnik je popunio anketu za evaluaciju nakon foruma)

Opšte povratne informacije

100%

je ocenilo Forum mladih kao
Dobar/Vrlo dobar/Odličan

Pogledi na Forum mladih

87.5%

smatra da je Forum mladih
bio efikasno sredstvo u
promovisanju rodne
ravnopravnosti

75%

smatra da će Forum mladih
o rodnoj ravnopravnosti
dovesti do pozitivnih
promena na Kosovu

Uticaj Foruma mladih

Većina učesnika sada
smatra da je unapređenje
rodne ravnopravnosti
izuzetno važno

92.5%

je upoznalo ljude koje inače
ne bi

92.5%

osetilo se uključenim

90%osećalo se delom nečega
značajnog**87.5%**

osećalo se uvažanim

80%rekli su da su imali
dosta prilika da izraze
svoje stavove**87.5%**ima osećaj da je stekao/la
više znanja o društvenim i
rodnim normama**95%**smatra da su primljene
informacije pravične i
uravnotežene**87.5%**

steklo nove veštine

90%oseća da će se
najverovatnije uključiti u
građanske aktivnosti

2.2. Izjave učesnika

Urma Menekshe

Iako smo u 21. veku, i dalje postoji rodna neravnopravnost, i dalje imamo rodnu diskriminaciju. Ali pozitivna stvar je to što su mladi ljudi Kosova produktivni, imaju jaku volju, nadu, entuzijazam, tako da ćemo zajedno pobediti. Naši potomci ne moraju da se nose sa rodnim normama ili da žive bez rodne ravnopravnosti.

Albanota Hyseni

Različite perspektive mladih ljudi i učesnika panela privukle su mi pažnju da razmišljam o problemima sa kojima se suočavamo kada govorimo o rodnim normama i koliko je važno biti glasniji. Nešto što me je negativno iznenadilo je kada smo saznali o broju žena u odlučivanju, kao i na tržištu rada, posebno u određenim oblastima kao što je STEM. Smatram da ova mala zastupljenost žena zahteva hitnu pažnju. Pored dobrog okruženja i društva, Forum mladih o rodnoj ravnopravnosti pružio mi je priliku da podelim iskustva i znanja sa vršnjacima sa celog Kosova.

Arber Selmani

Mnogo toga mi se dopalo tokom Foruma mladih o rodnoj ravnopravnosti, posebno interakcija između panela i mladih. Zvanična statistika mi je pomogla da izgradim detaljnije razumevanje o zastupljenosti pola u različitim životnim okruženjima i mnoge stvari treba poboljšati u tom pogledu. Nisam istraživao mnogo studija o rodnoj ravnopravnosti, tako da su neke studije pomenute tokom Foruma mladih o rodnoj ravnopravnosti bile dobro iznenađenje.

Arzu Farko Karaselo

Kao i u svakom društvu, i Kosovo ima neke norme, običaje i tradiciju i svi znamo koliko je teško menjati ih i kršiti. Međutim, znamo da obrazovanjem možemo napraviti promenu u društvu. Verujem da aktivizam mladih može stvoriti pozitivne promene za sve.

Zahvalnost

Zahvaljujemo se svima koji su bili uključeni u Forum mladih o rodnoj ravnopravnosti. Zajedno, 72 mladih ljudi sa Kosova dali su konkretne preporuke za rešavanje rodne nejednakosti na Kosovu. Našu iskrenu zahvalnost upućujemo mladim učesnicima, fasilitatorima, moderatorima, panelistima i pomoćnom osoblju što su ovaj Forum omogućili, koji su zajednički organizovali UNDP i Kosovski centar za rodne studije (KGSC). Aktivnost je bila deo projekta „Razvoj mladih, rodne norme i ljudska bezbednost na Kosovu“ koji finansira UNDP kroz različite fondove (Luksemburg, Republika Koreja, Švedska).

Deklaracija o odgovornosti: Stavovi izraženi u ovom izveštaju su stavovi ispitanika i autora i ne odražavaju nužno zvanične stavove UNDP Kosovo ili donatora.

Forum mladih o rodnoj ravnopravnosti

Izveštaj
o preporukama

Decembar 2022

